

Voorwoord van de voorzitter

Harry ter Braak

Wij, Delfia Batavorum, zijn een grote, actieve vereniging die draait op de inzet van velen. In deze nieuwsbrief informeren we u weer over wat er allemaal aan vertrouwde activiteiten op touw is gezet.

Tegelijkertijd blijken we onszelf ook wel een beetje houtje-touwtje georganiseerd te hebben. Nooit gedacht dat ik als voorzitter blaadjes rond zou gaan brengen in Delft. Dat kan beter. Dat pakken we op, maar kost ook veel tijd. Als nieuw bestuur zien we verder dat er veel mensen zijn in de stad die zich wel willen verbinden aan onze vereniging en nog zoeken naar hoe dat het beste kan. Iedereen die zich geïnteresseerd toont in de geschiedenis en ontwikkeling van de stad en daar graag een platform voor biedt vanuit de eigen activiteiten, is welkom. We denken daarbij bijvoorbeeld aan de geschiedenis en belangrijke ontwikkelingen rond het water (Expertise Platform Water Delft) en aan ons theater, of vanuit DOK Delft, maar ook Jan van der Mast met zijn stoel. Zij hebben in ieder geval aangegeven daarover wel het gesprek met ons aan te willen gaan. Hoe dat vorm gaat krijgen zullen we samen moeten ontdekken. Met Jan zijn we daar al uit (zie hierna). Aan het begin van ons nieuwe jaar willen we daarover ook graag in gesprek met onze actieve leden om van hen te vernemen welke suggesties zij hebben. Maar niemand hoeft te wachten tot het nieuwe jaar om ons met suggesties te bestoken. Tot slot ondersteun ik graag de oproep voor nieuwe leden van de Commissie Behoud Stadsschoon om de vacatures te vervullen die twee vertrekkende leden achter laten.

Harry ter Braak, voorzitter Delfia Batavorum

Delfia Batavorum denkt na over haar toekomst

Het bestuur van Delfia Batavorum organiseert in februari volgend jaar een inspiratiebijeenkomst. Daarvoor worden alle leden uitgenodigd die in de verschillende commissies en onderdelen van de vereniging actief zijn. Het nieuwe bestuur van Delfia is nu ruim een half jaar actief. In die maanden hebben we veel tijd gestoken in de kennismaking met alle geledingen van de vereniging. Daarin zijn nogal wat mensen actief. Zij maken Delfia Batavorum tot de vereniging met zoveel activiteiten: lezingen, excursies, de Le Comteprijs, de pubquiz over Delft en wat al niet meer. En laten we vooral niet onze mooie kwartaalblad Delf en ons zeer gewaardeerde Jaarboek vergeten.

Op grond van die rondgang is het bestuur tot de conclusie gekomen dat het tijd wordt met al die vrijwilligers na te denken over hoe het aandachtsgebied van Delfia kan worden verbreed en, wellicht, verdiept. Hoe de vereniging kortom relevant kan zijn voor Delftenaren van alle leeftijden en ongeacht hun afkomst. Zonder die verdieping is Delfia Batavorum, zo stelt bestuursvoorzitter Harry ter Braak, op termijn gedoemd te verdwijnen. Ter Braak: "Wij zullen jongeren en meer Delftenaren buiten het historische centrum van de stad bij ons werk moeten gaan betrekken of wij zullen op de langere termijn niet meer relevant kunnen zijn voor de stad."

Samenwerking met Jan van der Mast

In het kader van die verbreding heeft het bestuur bijvoorbeeld de samenwerking gezocht met de bekende Delftse schrijver Jan van der Mast. Van der Mast is bekend van zijn niet aflatende ijver de herinnering levend te houden aan de stichter van de Nederlandsche Gist- en Spiritusfabriek en bouwer van het Agnetapark, Jacques van Marken. Van der Mast en Delfia Batavorum gaan in het nieuwe jaar samen De Stoel organiseren, een interviewshow op zondag, waarin Van der Mast Delftenaren en hun geschiedenis tot leven brengt.

Jan van der Mast

Oproep inzendingen Le Comteprijs 2022

Misschien bent u in mei bij de uitreiking van de Le Comteprijs geweest. Een geslaagd evenement, zo samen met de uitreiking van het Jaarboek. De prijs voor 2022 komt eraan en de Le Comte Commissie is kandidaten daarvoor aan het verzamelen.

Ook u kunt een kandidaat voor de prijs aanmelden. Heeft u onlangs ergens in Delft een bijzonder kunstwerk of kunsttoepassing, een herstelde gevel of iets anders moois gezien? Jaarlijks reikt Delfia Batavorum de prijs uit aan een persoon of organisatie die in het jaar ervoor een gebouw of een locatie in Delft heeft laten verfraaien.

De Le Comtecommissie staat open voor voorstellen, kijkt u dus dezer dagen goed rond in uw buurt. Op de site van Delfia Batavorum vindt u meer informatie over de prijs, onder andere over waar een aanmelding aan moet voldoen, zie <http://www.delfia-batavorum.nl/stadsschoon/le-comteprijs>. Ook ziet u hier de genomineerden en winnaars van de vorige jaren, wat een goede indruk geeft van de diversiteit ervan. Inzendingen over 2022 kunnen tot 15 december 2022 aangemeld worden bij de secretaris van de commissie, Gertjan van der Harst; gvdharst@delft.nl

Nieuws van de commissie Achter de Gevels van Delft

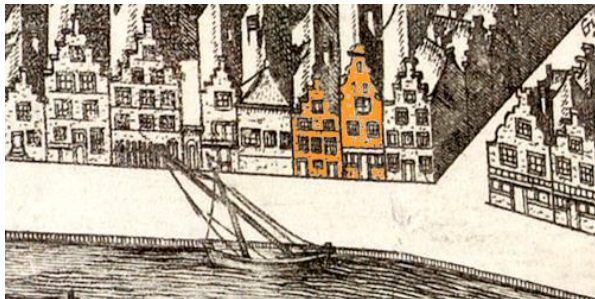
Onze maandelijkse onderzoeksbijeenkomsten in het archief zijn begin september weer opgestart, evenals onze tweewekelijkse verhalen op Stadsradio Delft. De verhalen die op de radio zijn geweest – dat zijn er inmiddels ruim 60 – kunt u nog beluisteren op de site van Achter de gevels van Delft.

Op 14 augustus is Ria Bergshoeff overleden, zij was actief lid van onze werkgroep. Haar onderzoek en verhaal over Oude Delft 69 staan op de website. Zij heeft ook een aantal verhalen over

huizen van de site op Stadradio Delft voorgedragen. Ze vond het fijn om haar eigen radioverhalen samen te stellen. We zullen haar positieve inzet en mooi voorgedragen verhalen over de geschiedenis van huizen in Delft heel erg missen.

In augustus is een nieuw verhaal op de site gepubliceerd: Lange Geer 24-28, De Metalen Pot. Dit huis met de luifel aan de Lange Geer 28 is in 1935 na veel gedoe gerestaureerd en nog mooier gemaakt dan het was. Eeuwenlang had het pand een dubbelganger met een nog mooiere en hogere gevel dan het huis ernaast op nummer 24/26. De twee panden hebben samen een bewogen geschiedenis. Ooit waren ze samen een brouwerij, vervolgens kantoor en pakhuis van de West-

Indische Compagnie en daarna de succesvolle plateelbakkerij "de Metaale Pot". In de 19e eeuw zat er ruim honderd jaar een blokmakerij die scheepsbenodigdheden vervaardigde. Pas kort voor de restauratie zijn de twee huizen voorgoed van elkaar gescheiden.

Lees het hele verhaal hier:

<https://www.achterdegevelsvandelft.nl/huizen/Lange%20Geer%2024-26-28.html>

Na de zomer ook nog opnamen van zes radioverhalen op de site gezet en te beluisteren: [Oude Delft 191-195](#), [Vrouwenregt 5](#), [Nieuwe Plantage 110-112](#), [Oude Langendijk 18](#), [Vlamingstraat 42](#) en [Wijnhaven 10](#). Het verhaal over de stadsboerderij aan de Nieuwe Plantage 110-112 is vooralsnog de laatste boerderij in de serie boerderijen die op de radio zijn besproken.

In 1867 telde Delft 33 boerderijen met bij elkaar meer dan 500 koeien. Anno 2022 verwacht je dat stadsboerderijen inmiddels verleden tijd zouden zijn. Niets is minder waar, Delft telt nog steeds een stadsboerderij en wel de Plantage Hoeve aan de Nieuwe Plantage. De huidige dertien koeien van boer Driehuijs geven ondertussen samen meer melk dan veertig uit de tijd van boer Cees Post. Elke koe is nu goed voor zo'n 10.000 liter per jaar, tegen vroeger slechts 2 à 3.000 liter. De melkgift van de koeien wordt tegenwoordig nauwkeurig gecontroleerd en geanalyseerd. Het bedrijf Vreugdenhil maakt daar hoogwaardige melkpoeder van voor de export naar warme landen en bakkersbedrijven. En zo heeft Delft nog steeds een stadsboerderij. Laten we er trots op zijn.

Cursus Historisch Huizenonderzoek

Op 10 oktober is onze jaarlijkse cursus Historisch Huizenonderzoek gestart met zes enthousiaste deelnemers. Op acht achtereenvolgende maandagochtenden gaan ze aan de slag met het onderzoek naar het huis van hun keuze. Al doende raken ze vertrouwd met alle relevante archiefbronnen en diverse digitale onderzoeksmogelijkheden (deels ook thuis). De docent is Kees van der Wiel. Cursisten die door de cursus de smaak te pakken krijgen nodigen we graag uit om de werkgroep van Achter de gevels van Delft te komen versterken.

Nieuws van de Commissie Behoud Stadsschoon (CBS)

Gezocht: leden voor Commissie Behoud Stadsschoon

Twee van de leden van de Commissie Behoud Stadsschoon (CBS) staan op het punt te vertrekken. Daarom zoeken wij nieuwe commissieleden. Enige affiniteit met erfgoed (in zeer brede zin) is prettig, een (steden)bouwkundige achtergrond is handig, maar niet per se nodig. We vergaderen eens per 6 weken en qua tijdsbesteding (tussendoor) is het zeer afhankelijk van de persoon en ook zeer wisselend. Nadere inlichtingen en reacties: pencjonquiere@gmail.com

De Rode Loper

Het 1^e deel van de Rode Loper, de herinrichting van de Oude Langendijk/Wijnhaven is inmiddels uitgevoerd. Dankzij CBS met behoud van het hekwerk langs het water van de Oude Langendijk. Gebleken is dat, in tegenstelling tot wat eerder door de gemeente werd gedacht en gezegd, toch ook de geplande bomen kunnen worden geplant. Nu zal in de praktijk moeten blijken wat de menging van een doorgaande fietsroute met voetgangersgebied betekent. Een evaluatie is door de gemeente toegezegd met het oog op het vervolgtraject. Voor het vervolg, de Rode Loper in de Peperstaat en Binnenwatersloot, wordt nu een ontwerp gemaakt. Hierbij zit ook CBS weer aan tafel. Een belangrijk aandachtspunt dat door CBS is ingebracht, is het herstellen van de stoepen-karakteristiek van deze straat en gracht. Daarbij is met name de aansluiting op alle hoeken met de historische stoepen van de grachten van belang: voor de gemeente een lastig punt.

Ruimte in de binnenstad

Gasthuisplaats, fietsparkeren en herinrichting Breestraat

Ruimte in de binnenstad is de noemer waaronder de gemeente haar ideeën voor de uitbreiding van het 'autoluwplus-gebied' in het zuidwestelijke deel van de binnenstad ontwikkelt en aan de man brengt. Wij hebben eind 2021 al onze visie in een interview bekend gemaakt. Die betrof onder meer: start nu eindelijk eens eerst met de herinrichting van de Gasthuisplaats,. Dat is de belangrijkste ruimtelijke kwaliteitsverbetering voor dit gebied. En daarmee is onlangs inderdaad een belangrijk begin gemaakt. Bezoekers kunnen binnenkort niet meer parkeren op die plek, waardoor veel nieuw in te richten ruimte vrij komt en er komt een tijdelijk herinrichtingsplan. Ook de aanpak van het fietsparkeren in de binnenstad was – altijd al – een belangrijk aandachtspunt voor CBS. De gemeente werkt nu aan een fietsparkeerstrategie met behulp van een extern adviesbureau en in samenspraak met belangengroepen. Ook hier is CBS bij betrokken.

Schieoevers noord

In april jl. heeft CBS een zienswijze over het ontwerp bestemmingsplan Schieoevers ingediend. Die betrof: de impact van het nieuwe plangebied op de bestaande stad, de aansluiting op en de inpassing in de bestaande stad; meer aandacht voor de historische waarden in- en om het plangebied en de zorgen om de kwaliteitsbewaking bij de uitvoering. Op deze zienswijze is door de

gemeente gereageerd in de nota van beantwoording zienswijzen. Dit heeft overigens niet geleid tot enige aanpassing of wijziging van het bestemmingsplan.

Op 18 oktober heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan vastgesteld. De eerste bouwplannen in het gebied van het kabeldistrict staan gepland voor 2023. We blijven de planvorming van dit ongehoord hoge en dichte project – circa 15 woontorens van 70 meter hoog – en andere ontwikkelingen in- en rondom dit gebied volgen. De nabijheid van wonen en bedrijfsterreinen die hiermee tot stand gaat komen wordt ook landelijk gezien als een ingrijpende ontwikkeling waarvan nog staat te bezien wat de uiteindelijke kwaliteit zal zijn.

Activiteiten van de vereniging derde kwartaal 2022

Lezing familie Van Berckel

Wim van Leeuwen, voorzitter van de Stichting Kerkelijk Kerkgoed Delft, schreef een boek over het Delftse regentengeslacht Van Berckel. Tijdens een lezing voor Delfia Batavorum begin oktober vertelde hij hoe een mogelijke schenking uitmondde in een onderzoek naar en een boek over Henricus van Berckel en zijn nakomelingen. De stichting van Van Leeuwen werd in 2019 benaderd door mevrouw Van Berckel uit Veere met de mededeling dat zij in het bezit was van een voormalig altaarstuk, dat ooit stond in de huiskapel van haar Delftse voorouders.

Hendrik van Berckel (1783-1862)

Voor Van Leeuwen was die mededeling aanleiding zich de vraag te stellen wat het verhaal is achter het stuk, of het Delfts is en of het kerkelijk erfgoed zou zijn. Het onderzoek bracht niet alleen gegevens over het altaarstuk naar boven, maar gaf ook meer inzicht in wat het geslacht Van Berckel betekende voor stad Delft en toonde aan dat de Van Berckels vooral actief waren voor de sociaal zwakkeren in de stad. Genoeg stof voor een boek, aldus Van Leeuwen. Het altaarstuk, dat aanleiding was voor het onderzoek, is tijdelijk te zien geweest in de Maria van Jessekerk. De Stichting Kerkelijk Erfgoed Delft onderzoekt of het fraaie stuk een vaste plaats kan krijgen in deze kerk. De gesprekken daarover zijn in volle gang.

Wilt u op de hoogte blijven van de ontwikkelingen rond het altaarstuk, meer weten over de Stichting Kerkelijk Erfgoed Delft, dan wel lid worden, kijk op de website sked.nl.

Het 128 pagina's tellende boek van Van Leeuwen is te bestellen bij de stichting. Stuur daarvoor een mail naar skeddelft@gmail.com. Het boek kost 15 euro.

Het altaarstuk van de familie Van Berckel

Excursie Nationaal Monument Oranjehotel

Op vrijdag 7 oktober 2022 brachten leden van Delfia Batavorum een bezoek aan het Oranjehotel. Het Oranjehotel was de bijnaam van de Scheveningse gevangenis tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ook de bekende Delftenaar en verzetsstrijder Kees Chardon heeft in deze gevangenis gezeten voordat hij naar concentratiekampen in Duistland werd gestuurd. Ruim 25.000 mensen zaten in de oorlogsjaren tussen 1940 en 1945 in het Oranjehotel opgesloten. Van hen werden meer dan 250 mensen rechtstreeks vanuit deze gevangenis op de nabijgelegen Waalsdorpervlakte gefusilleerd.

De deelnemers aan de excursie kregen eerst een inleiding door een medewerker van het Oranjehotel. Daarna volgde een film over de historie van het gebouw. Vervolgens kreeg iedereen een audioguide voor een individuele rondgang door het Oranjehotel. Zo'n bezoek is zeer indrukwekkend. Je hoort en leest de aangrijpende verhalen van de gevangenen, aangevuld met foto's, films, audiofragmenten en persoonlijke objecten (gemaakt in de gevangenis). Ook geeft de tentoonstelling informatie over de geschiedenis van het gebouw en de opkomst van het verzet. Diverse cellen zijn toegankelijk en bieden specifieke informatie. Cel 601, één van de dodencellen, is nog geheel intact en kan - vanaf de cellengang - worden bekeken.

Een bezoek aan het Oranjehotel levert een indrukwekkende excursie op. Het is goed te constateren dat onder de leden van Delfia Batavorum zoveel belangstelling is en was voor een dergelijke excursie. Die zal dan ook in 2023 worden herhaald. Houd daarvoor onze website in de gaten.

Cellen in Nationaal Monument Oranjehotel

Lezing over en excursie naar Pasgeld/'t Haantje

Het Rijswijkse buurtschap Pasgeld/'t Haantje ligt aan de noordgrens van de gemeente Delft. Het is een bijzonder gebied, sterk verbonden met de Vliet, de vaarweg naar Den Haag die de geschiedenis van het gebied sterk beïnvloedde.

Wilbert van Bijlert woont in het gebied en schreef er met steun van de gemeente Rijswijk een boek over. Begin september verzorgde Van Bijlert een lezing over Pasgeld/'t Haantje en op zaterdag 17 september maakte een dertigtal leden van Delfia Batavorum onder zijn leiding een wandeling door het gebied.

De combinatie van lezing en wandeling beviel erg goed. De wandeling bracht leven in het verhaal dat Van Bijlert tien dagen daarvoor vertelde. Hij maakte daarbij zeer aannemelijk dat de bewoners van Pasgeld/'t Haantje een hechte gemeenschap vormen, die de geschiedenis van hun omgeving koesteren nu de grote stad in de vorm van Nieuw Rijswijk meer en meer naar hen oprukt.

Wilbert van Bijlert

Excursie naar Pasgeld/'t Haantje

Oproep aan voormalig medewerkers jeneverstokerij Vlek

Delfia Batavorum organiseerde woensdag 16 november een druk bezochte lezing over de geschiedenis van Vlek & Co, de jeneverdistilleerderij en gistfabriek, die ooit aan de Brabantse Turfmarkt gevestigd was. Mark Vlek, Delftenaar, historicus en verre nazaat van oprichter Jacobus Vlek, gaf een inkijkje in de drijfveren en de activiteiten van zijn voorvader en opvolgers. Naar aanleiding van die lezing wil Wim Lagendijk, ooit werknemer van Vlek & Co en vrijwilliger in het depot van het jenevermuseum in Schiedam een oproep doen, die de vereniging graag onder uw aandacht brengt.

Uw anekdote uit de fabriek Vlek & Co of over Vlek-producten

Uit de grote belangstelling voor de lezing van Mark Vlek valt af te leiden dat er veel Batavorum-leden zijn die 'iets' met Vlek hebben. Om met de deur in huis te vallen, zijn er verhalen of anekdotes over Vlek die u wilt delen met het Jenevermuseum?

Het Nationaal Jenevermuseum in Schiedam beheert van vele honderden distilleerderijen allerlei documenten, objecten en verhalen. Hiermee wordt het jenever erfgoed in wisselende exposities tentoongesteld, naast de vaste tentoonstelling. De beheerder van de collectie Henk Hettinga en Wim Lagendijk zijn namens het museum geïnteresseerd in uw ervaringen en verhalen. Mogelijk heeft u zelf op de Brabantse Turfmarkt gewerkt of een familielid. Met uw verhaal of anekdote wordt het jenever erfgoed van het bedrijf Vlek & Co en daarmee die van de familie Vlek completer, en kan die beter 'doorverteld' worden.

Uw verhaal of een andere vraag mag u sturen naar Wim Lagendijk via zijn mailadres: wimlagendijk@jenevermuseum.nl

Delfia Batavorum op Twitter en Facebook

U kunt onze activiteiten en attenderingen ook volgen op:

- Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum> en op
- Facebook via <https://www.facebook.com/DelfiaBatavorum>.

Steeds meer mensen, ook niet-leden, weten ons daar te vinden.